

Model innowacji społecznej

Innowacja społeczna „**Aktywni Samodzielni**” odpowiada na niezaspokojoną dotychczas potrzebę osób z niepełnosprawnością, w obszarze budowania własnej samodzielności. W naszym przypadku były to osoby niewidome i głuchoniewidome, ale program innowacji można również skierować do osób z innymi niepełnosprawnościami. Osoby z niepełnosprawnością wzroku oraz wzroku i słuchu to bardzo często grupa, która nie porusza się samodzielnie w przestrzeni publicznej, nie potrafi załatwić prostych spraw w urzędzie, nie porusza się samodzielnie komunikacją miejską. W sposób oczywisty wymienione dysfunkcje utrudniają samodzielne poruszanie się w przestrzeni miasta, ale wiele osób niepełnosprawnych nie wykorzystuje swojego potencjału w byciu samodzielnym. W dużej mierze wynika to z lęku, braku okazji do rozwijania samodzielności w sposób bezpieczny dla siebie, z nadmiernie opiekuńczej postawy rodziców i opiekunów. Niewidome i głuchoniewidome osoby niepełnosprawne również często nie doświadczają w ogóle aktywności fizycznej. W dużej mierze wynika to z braku propozycji kierowanych specjalnie do tej grupy, ale także z braku wiedzy i wiary, że mimo niepełnosprawności można być aktywnym fizycznie.

Nasza innowacja łączy w sobie indywidualne elementy pracy motywacyjnej i wsparciowej z aktywnością sportową oraz grupowymi grami miejskimi (miejskim survivaliem). Celem innowacji jest w pierwszym kroku zachęcenie osób do wyjścia z domu, danie im możliwości aktywności, która dostarcza motywacji, cieszy, rozwija kompetencje psycho-fizyczne (taką aktywnością jest sport) a w dalszej części pomaga mierzyć się z wyzwaniami, jakie niesie dla osób niepełnosprawnych samodzielne poruszanie się w przestrzeni publicznej. Formuła gry survivalowej (z różnymi zadaniami i wyzwaniami) zmniejsza stres, nadaje wyzwaniom charakter zabawy, wprowadza elementy rywalizacji. Są to czynniki, które zwiększają motywację osób z niepełnosprawnością do podjęcia wyzwania jakim jest usamodzielnianie się. Ważnym elementem innowacji, jest dostosowywanie rodzaju wyzwań do możliwości uczestników oraz asekuracja w postaci asystentów. Rolą tych ostatnich jest zapewnienie bezpieczeństwa oraz zadbanie o to, aby osoby usamodzielniające się miały okazję do rozwijania umiejętności.

Istotny w innowacji jest także udział asystentów osób niewidomych w roli wolontariuszy. Są to chętne osoby zrekrutowane poprzez organizacje wolontariackie i społeczne, które w trakcie innowacji budują swoje kompetencje w kontakcie z osobą niepełnosprawną oraz przełamują stereotypy.

Testowana innowacja ma więc charakter wielokierunkowych działań wpływających na różne aspekty funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością:

1. Zwiększa motywację psychologiczną i gotowość do podejmowania wyzwań.
2. Zwiększa sprawność fizyczną równocześnie budując większą pewność siebie.

3. Wpływa na umiejętności komunikacji interpersonalnej, zwiększa kompetencje w obszarze kontaktów z innymi i budowania współpracy.
4. Rozwija rzeczywiste umiejętności rozwiązywania problemów w przestrzeni publicznej, w urzędzie, komunikacji miejskiej, na ulicy itd.
5. Daje szansę na wykształcenie aktywnej, sprawczej postawy oraz osiągnięcie samodzielności w możliwie jak największym stopniu.

Etapy realizacji innowacji:

I. Rekrutacja osób z niepełnosprawnością do projektu

Osób do udziału w innowacji można szukać poprzez organizacje społeczne, ogłoszenia na portalach społecznościowych. Tak było również w przypadku innowacji, którą testowaliśmy.

II. Rekrutacja personelu

1. Asystenci osób z niepełnosprawnością wzroku – do zadań asystentów należy przyprowadzanie i odprowadzanie osób niewidomych na wszystkie zajęcia, pomoc w trakcie zajęć (m.in. opisywanie przestrzeni, pomoc w dotarciu do wszystkich budynków, poruszanie się na basenie, pokazywanie jak wykonać ćwiczenie na zajęciach sportowych, dbanie o bezpieczeństwo, pomoc w przemieszczaniu się podczas survivalów miejskich.
2. Instruktorzy – osoby mające uprawnienia do prowadzenia zajęć z konkretnych dyscyplin (w naszym przypadku były to zajęcia na basenie oraz ogólnorozwojowe zajęcia na sali gimnastycznej) oraz specjaliści do prowadzenia zajęć z umiejętności społecznych oraz motywacyjnych. Do ich zadań należy przygotowanie programów zajęć, wymyślanie zadań i tematów na poszczególne zajęcia, obserwacja osób z uszkodzeniem wzroku oraz asystentów i rejestrowanie ich postępów, obaw.
3. Prowadzący survival miejski – wymyśla i wyznacza zadania dla uczestników oraz miejsca, w których będą się one odbywać, przedstawia uczestnikom plan survivalu, przydziela wolontariuszy do poszczególnych zadań, czuwa nad całą organizacją survivalu.
4. Mentorzy osób niepełnosprawnych oraz asystentów i instruktorów – rolą mentorów jest wspieranie samych osób niepełnosprawnych i motywowanie do wysiłku oraz wspieranie instruktorów w pracy z osobami niepełnosprawnymi.
5. Wolontariusze – grupa osób wspierająca organizację i realizację survivali dla uczestników.

III. Wynajęcie sal i obiektów sportowych

1. Sala do zajęć sportowo –rekreacyjnych
2. Basen
3. Sala do zajęć grupowych motywacyjnych i superwizyjnych.

4. Sala do superwizji indywidualnych

IV. Diagnoza poziomu samodzielności i aktywności osób z niepełnosprawnością wzroku oraz poziomu kompetencji asystentów

Na tym etapie innowacji przeprowadzane się testy sprawności fizycznej oraz ankiety badające poziom motywacji i samodzielności wykazywanej na co dzień przez uczestników innowacji, zarówno osoby z niepełnosprawnością wzroku (poziom motywacji, samodzielności i sprawności fizycznej), jak i asystentów (poziom kompetencji asystentów świadczących usługi na rzecz osób niepełnosprawnych).

V. Przygotowanie i przeprowadzenie survivalu nr 1

VI. Przeprowadzenie bloków z umiejętności „miękkich”

1. Indywidualne treningi kompetencji miękkich
2. Grupowe zajęcia motywacyjne
3. Grupowe zajęcia sportowo – rekreacyjne
4. Prowadzenie superwizji indywidualnych i grupowych dla asystentów

VII. Przygotowanie i przeprowadzenie survivalu nr 2

Grupa odbiorców i użytkowników:

Odbiorcami innowacji społecznej są osoby z niepełnosprawnością wzroku oraz wzroku i słuchu. Ze względu na duży stopień niesamodzielności, wynikający często również z nadmiernie opiekuńczej postawy rodziców i najbliższego otoczenia, jest to grupa wykazująca wyuczoną bezradność oraz często bardzo niesamodzielna, wykazująca duży lęk, przed poruszaniem się w przestrzeni fizycznej. Z drugiej strony jest to grupa wymagająca specyficznego, dostosowanego do niepełnosprawności szkolenia w bezpiecznym poruszaniu się w przestrzeni fizycznej. Program musi uwzględniać dobrą diagnozę potrzeb i być nakierowany na uczenie sprawczości i radzenia sobie ze swoją niepełnosprawnością w sytuacjach trudnych i jak najbardziej realnych. Drugą grupą odbiorców innowacji są asystenci osób niepełnosprawnych, którzy otrzymują wsparcie pozwalające budować profesjonalizm świadczonych przez siebie usług.

Innowacja „**Aktywni samodzielni**”, jest propozycją bardzo potrzebną, pozwalającą zmieniać lękowe postawy życiowe i kształtować aktywne, sprawcze podejście do własnego życia. Zdobyć sprawność i odwagę do poruszania się w przestrzeni publicznej pomimo niepełnosprawności wzroku bądź wzroku i słuchu. Nauczyć się radzić sobie w możliwym stopniu z barierami istniejącymi w przestrzeni publicznej

Podmioty, które mogą być zainteresowane innowacją:

- Organizacje pozarządowe zajmujące się działaniami na rzecz osób niepełnosprawnych
- Szkoły dla osób niewidzących
- Grupy pomocowe

Podczas testowania innowacji społecznej zostały opracowane następujące dokumenty:

- Ankieta wywiadu diagnostycznego w obszarze aktywności i samodzielności.
- Ankieta poziomu kompetencji asystentów
- Program survivalu miejskiego
- Program zajęć grupowych
- Program superwizji grupowych i indywidualnych

Podsumowanie:

Innowacja „**Aktywni samodzielni**” wykazała, że formuła łączenia aktywności sportowej z motywacyjną oraz realizacja zadań w postaci gry miejskiej, w realnym środowisku, przynosi bardzo dobre rezultaty edukacyjne. Osoby niewidome oraz głuchoniewidome biorące udział w innowacji w znaczący sposób podniosły swoje kompetencje w poruszaniu się w przestrzeni publicznej, przełamały lęk oraz podniosły swoją motywację do pokonywania barier.

Warunkiem skutecznego wdrażania innowacji, jest zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego i wsparcia osób niepełnosprawnych przez odpowiednio przeszkolonych asystentów, których rolą jest adekwatne wsparcie a nie wyręczanie.